

Jerzy Zając

Sprawozdanie z działalności Seminaryjnego Centrum Psychologiczno-Formacyjnego ADSUM

Seminare. Poszukiwania naukowe 32, 270-273

2012

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

– *Młodzież uzależniona wymagająca interwencji specjalistów w praktyce MOW – uwarunkowania organizacyjno-prawne*; mgr Alicja Beś, terapeuta uzależnień MOW w Trzcińcu – *Terapia wychowanków uzależnionych od substancji psychoaktywnych w warunkach MOW*. Po zakończeniu wystąpień miała miejsce dyskusja prowadzona przez moderatora drugiej sesji mgr Małgorzatę Wojsznarowicz.

Kolejna, trzecia część miała również charakter wystąpień praktycznych. Zarysowano w niej dwa konteksty uzależnień: środowisko przestępcze jako czynnik zwiększonego ryzyka w odniesieniu do uzależnień, a także środowisko MOW, w którym stosuje się profilaktykę II i III-rzędową. Prelegenci podzielili się doświadczeniami pracy z „młodzieżą ulicy”, a niektórzy – pomysłami przydatnymi do pracy w MOW-ach jako alternatywa z zakresu twórczej resocjalizacji. Wprowadzenia w trzecią sesję dokonał moderator ks. mgr Tomasz Kościelny, dyrektor MOW w Trzcińcu. Podczas niej miały miejsce następujące wystąpienia: mgr Marcin Głuszyk, wychowawca w MOW w Trzebieży, wykładowca Dolnośląskiej Szkoły Wyższej – *Edukacja pozaformalna – wymiany młodzieży jako pomysł na profilaktykę uzależnień w MOW*; Christopher Occhicone (New Jersey, USA) – *Świat młodzieży ulicy wobec problemów świata (na przykładzie Haiti i Kenii)*; ks. Paweł Kryszkiewicz – prob. Camden (USA) – *Przestępczość młodych w środowiskach miejskich USA (na przykładzie miasta Camden)*.

Po zakończeniu sesji odbyła się dyskusja panelowa, którą poprowadził ks. prof. Zbigniew Formella SDB z Rzymu. Podsumowania dokonał pomysłodawca tego typu sympozjów, dyrektor MOW w Trzcińcu, ks. mgr Tomasz Kościelny SDB. Następnie, prowincjał Inspektorii Pilskiej Towarzystwa Salezjańskiego ks. dr Marek Chmielewski SDB zwrócił się do zebranych, podkreślając pozytywną rolę tego typu spotkań, jako miejsca wymiany wiedzy i doświadczeń, które mogą w praktyczny sposób przełożyć się na pomoc młodzieży uzależnionej. Zasugerował również, aby podjąć próbę porównania, w ramach jednego z kolejnych sympozjów, efektów wysiłków wychowawczo-resocjalizacyjnych podejmowanych w ośrodkach wykorzystujących wartości chrześcijańskie w procesie wychowawczym z tymi, które są o nie uboższe. Na zakończenie prowincjał wręczył dyplomy awansu zawodowego pracownikom MOW w Trzcińcu.

II Międzynarodowe Sympozjum Resocjalizacyjne w Młodzieżowym Ośrodku Wychowawczym w Trzcińcu, podobnie jak w roku ubiegłym, zgromadziło praktyków z całego kraju, a wykładowców z całego świata. Przybyli oni m.in. z Kamionek Wielkich, Kielc, Polanowa, Poznania, Rewala, Rzepczyna, Strzelna, Szczecina, Trzebieży, reprezentując niektóre aczkolwiek znaczące placówki wychowawcze w Polsce. Środowiska naukowe, których przedstawiciele zainteresowali się sympozjum, to: Rzym, Kielce, Gdynia, Łódź, Koszalin, Słupsk, Warszawa, Zielona Góra. Temat uzależnień okazał się celnym wyborem, ponieważ jest żywym problemem wielu placówek. Uczestnicy zgodnie podkreślali, że trzcinieckie sympozja są potrzebne i odpowiadają na zapotrzebowanie placówek MOW. Nie bez znaczenia jest też atmosfera spotkania, która zachęca do następnych sympozjów tego typu.

Ks. Mariusz Chamarczuk SDB
UKSW, Warszawa

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI SEMINARYJNEGO CENTRUM PSYCHOLOGICZNO-FORMACYJNEGO ADSUM

Osoby zaangażowane w posługę wobec ciężko chorych winny stale dbać o własną formację duchowo-moralną, realizowaną z jednej strony na konferencjach i szkoleniach, a z drugiej – na rekolekcjach, a także poprzez osobistą modlitwę, przede wszystkim do Ducha Świętego, który jest „Światłością sumień”. Potrzeba tej permanentnej formacji (wyrażana wiele razy przy spotkaniach osób zajmujących się opieką paliatywno-hospicyjną) zrodziła pomysł powołania do istnienia – w grudniu 2003 roku – przez Caritas Diecezji Płockiej i Ogólnopolskie Forum Ruchu Hospicyjnego „Se-

minaryjnego Centrum Psychologiczno-Formacyjnego ADSUM". Warto zaznaczyć, że na miejsce wykładów, prelekcji, warsztatów wybrano – powołany przez Biskupa Płockiego prof. dr. hab. Stanisława Wielgusa w grudniu 2001 roku – Ośrodek Charytatywno-Szkoleniowy im. bł. Abpa A.J. Nowowiejskiego Caritas Diecezji Płockiej w Popowie k/Warszawy.

Pierwszymi gośćmi nowo oddanego do użytku ośrodka, w dniach 1-5 maja 2002 r., byli uczestnicy kursu podstawowego opieki paliatywno-hospicyjnej. Kursy te odbywały się w ośrodku po kilka w ciągu każdego roku, a Caritas Diecezji Płockiej była jedyną, która – przy wsparciu Akademii Medycznych – je organizowała. Zajęcia prowadzili pracownicy naukowcy Akademii Medycznych w Gdańsku, Katowicach i Poznaniu pod kierunkiem prof. Jacka Łuczaka, prof. Krystyny de Walden Gałuszko i dr Jadwigi Pyszkowskiej.

Oferta Seminarium skierowana została do osób posługujących w hospicjach i pracujących w różnych ośrodkach w Polsce z chorymi w stanach terminalnych. Patronat nad nowo powstałą placówką objął Biskup Płocki prof. dr. hab. Stanisław Wielgus – przewodniczący Rady Naukowej Episkopatu Polski. Kierownikiem naukowym w pierwszym roku funkcjonowania seminarium był ks. prof. dr. hab. Józef Makselon z Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie. Od drugiego roku kierownictwo naukowe objął prof. dr. hab. n. med. Aleksander Araszkiewicz z Akademii Medycznej w Bydgoszczy. W zajęciach uczestniczyli lekarze różnych specjalności, pielęgniarki, psychologzy, pedagodzy, pracownicy socjalni, osoby duchowne, rehabilitanci i wolontariusze. Zajęcia odbywały się cztery razy w roku w dniach 10-12 lutego, maja, sierpnia i listopada w latach 2004, 2005, 2006.

Pierwsze zajęcia w lutym 2004 roku miały cztery bloki tematyczne: pierwszy to *Psychologiczno-medyczne aspekty służby umierającemu*. Zaprezentowane zostały następujące wystąpienia: ks. prof. dra hab. Józefa Makselona (Kraków) – *Psychologiczne aspekty postawy wobec śmierci*, dr Grażyny Przybylskiej-Wendt (Płock) *Samotność lekarza (też śmiertelnika) wobec problemu śmierci*, prof. Aleksandra Araszkiewicza (Bydgoszcz) – *Zaburzenia lękowe*, prof. Krystyny de Walden Gałuszko – krajowego konsultanta w zakresie opieki paliatywnej (Gdańsk) – *Depresja w chorobach nowotworowych*, dr Barbary Czerskiej (Warszawa) – *Emocje u terminalnie chorych*, dr Jadwigi Pyszkowskiej (Katowice) – *Zagadnienia biomedyczne w opiece paliatywnej*. To ostatnie zostało poprowadzone z warsztatami, w których uczestniczyły wszystkie osoby biorące udział w seminarium. Po późnej kolacji odbyło się spotkanie przy kominku z poezją dr Grażyny Przybylskiej-Wendt.

Filozoficzno-duchowe aspekty służby umierającym to blok tematyczny drugiego dnia seminarium z referatami: ks. dr. Mariana Wandrasza (Katowice) – *Człowiek istota myśląca*, prof. Jacka Łuczaka (Poznań) – *Sedacja w opiece paliatywnej* z zajęciami warsztatowymi, ks. prof. Janusza Nagórnego (Lublin) – *Antropologiczny fundament opieki paliatywnej*, ks. prof. Józefa Makselona (Kraków) – *Problemy lęku przed śmiercią*, dr Wandy Póltawskiej (Kraków) – *Oczekiwanie chorych umierających*, ks. dr. Jana Dziedzica (Kraków) – *Hospicjum alternatywą eutanazji*, ks. dr. Antoniego Bartosza (Katowice) – *Komunikowanie prawdy w obliczu śmierci*. W czasie wieczornego spotkania dr Wanda Póltawska mówiła o swoich przeżyciach obozowych.

Moralne i etyczne problemy towarzyszenia umierającym to tematyka trzeciego dnia seminarium w bloku przedpołudniowym, z referatami: dr Krystyny Klimek (Kraków) – *Potrzeby duchowe osób ciężko i terminalnie chorych*, ks. prof. Henryka Skorowskiego (Warszawa) – *Wartość życia*, dr. Janusza Medera – prezesa Polskiej Unii Onkologii (Warszawa) – *Oswoić lęk*, prof. Stanisława Pużyńskiego (Warszawa) – *Eutanazja*, ks. dr. hab. Jarosława Korala (Warszawa) – *Hospicjum – rozwijanie postaw społecznych*. Sesja popołudniowa ostatniego dnia seminarium nosiła tytuł: *Zabezpieczenie towarzyszących umierającym przed zespołem wypalenia*, a referaty w tej części wygłosili: dr Andrzej Wawrzyniec Świdorski (Siedlce) – *Praca z emocjami w praktyce psychoonkologicznej*, prof. Wiesława Okła (Lublin) – *Wypalenie. Predyspozycje. Zapobieganie*. W części komunikatów zabrali głos: ks. dr Jerzy Zajac (Płock) – *Seminaryjne Centrum Psychologiczno-Formacyjne ADSUM w Popowie – cele i plany na najbliższe lata oraz* dr Romana Antonowicz (Katowice) – *Potrzeba formacji posługujących w opiece paliatywno-hospicyjnej*.

Na zakończenie uczestnicy otrzymali certyfikaty (pracownicy medyczni, zgodnie z wymaganiami Ministerstwa Zdrowia z dnia 6 października 2004 r. w sprawie dopełnienia obowiązku zawodowego, za udział w seminarium otrzymywali 14 punktów). W zajęciach seminaryjnych uczestniczyło w roku 2004 ponad 300 osób. Każdy dzień seminarium rozpoczynał się Mszą świętą z kazaniem w kaplicy ośrodka. Zainteresowanie seminarium było tak duże, że już w styczniu 2005 roku lista uczestników na drugi rok zajęć seminaryjnych we wszystkich terminach została zamknięta.

Lęk w obliczu śmierci i związane z nim różne stany człowieka chorego i jego najbliższych były wiodącym tematem Seminarium Psychologiczno-Formacyjnego ADSUM w 2005 roku. Odbyło się ono również cztery razy w ciągu roku, w dniach 9-11 lutego, maja, sierpnia i listopada.

Szczegółowa tematyka to *Medyczne aspekty walki z egzystencjalnym lękiem umierającego* z referatami: dr Barbary Czerskiej (Warszawa) – *Umieranie jako doświadczenie człowieka*, prof. Jacka Łuczaka (Poznań) – *Prawdziwe oblicze śmierci i umierania* (wykład połączony był z warsztatami), prof. Lechosława Gapika (Poznań) – *Czynniki generujące lęk*, prof. Aleksandra Araszkiewicza (Bydgoszcz) – *Zwalczanie lęku człowieka umierającego* połączony z warsztatami, dr Michała Skalskiego (Warszawa) – *Zaburzenia snu*. Wieczorem miała miejsce dyskusja zatytułowana *Bezłitości w imię lęku* i poprzedzona filmem *Dowcip*. Drugiego dnia, w którym prelegentami byli: prof. Krystyna de Walden Gałuszko (Gdańsk) – *Depresja człowieka terminalnie chorego*, dr Grażyna Przybylska Wendt (Płock) – *Bezradność jako nośnik lęku*, ks. dr Piotr Krakowiak (Gdańsk) – *Ars morendi dzisiaj*, dr Maria Rogiewicz (Lublin) – *Oswoić lęk*, dr Janusz Meder (Warszawa) – *Niesienie ulgi czy dokarmianie rozpacz?* – *błędy w opiece nad cierpiącym lęk*, skupiono się wokół tematu *Assistentia Palliativa et Pastoralis*. W części komunikatów głos zabierali: ks. dr Wiesław Szymański (Płock) – *Sprawy organizacyjne Seminarium* i dr Jolanta Stokłosa (Kraków) – *Potrzeba stałej formacji posługujących w hospicjach*.

Ponad 300 uczestników seminarium, jak w roku poprzednim, to osoby posługujące chorym w hospicjach domowych i stacjonarnych w całej Polsce. Lekarze, pielęgniarki, psychologzy, pedagodzy, pracownicy socjalni, rehabilitanci, duchowni i wolontariusze na co dzień opiekujący się chorymi i ich rodzinami, pogłębiali nie tylko swoją fachową wiedzę, ale i formację. Uczestnicy otrzymali certyfikat udziału w zajęciach seminaryjnych. Każdy dzień rozpoczynał się Mszą świętą, z kazaniem o formacji sumienia jako głosu Boga w człowieku, w kaplicy ośrodka w Popowie.

Rok 2006 był trzecim rokiem funkcjonowania Seminarium. Program wykładów, prelekcji i prezentacji obejmował m.in. objawy stanu terminalnego z punktu widzenia różnych dziedzin medycyny. Prelegenci przekazywali także wiedzę z zakresu psychologii i bioetyki, konieczną w pracy z nieuleczalnie chorymi.

Problematyka wykładów i warsztatów to *Trud odchodzenia* z referatami: o. prof. Jacka Salija (Warszawa) – *Zmartwychwstanie*, prof. Joanny Górnickiej (Warszawa) – *Sztuka istnienia*, ks. dr Bogdana Czupryna (Płock) – *Sens życia – sens śmierci*, prof. Waldemara Szelenberga (Warszawa) – *Emocje okresu odchodzenia jako element procesu samorealizacji*, dr Michała Skalskiego (Warszawa) – *Zaburzenia snu*, prof. Jacka Łuczaka (Poznań) – *Walka z bólem w chorobie nowotworowej oraz dolegliwościami około nowotworowymi jako warunek skuteczności terapii przeciw lękowej*, prof. Krystyny de Walden Gałuszko (Gdańsk) – *Uwalnianie od lęku w poszczególnych fazach choroby nowotworowej* (po tym wykładzie zaproponowano uczestnikom studium warsztatowe). Jak w latach poprzednich, na zakończenie zajęć wręczono ponad 300 uczestnikom certyfikaty udziału w seminarium.

Sprawami organizacyjnymi i przygotowaniem poszczególnych zajęć w ramach seminarium zajmowali się: ze strony Ogólnopolskiego Forum Ruchu Hospicyjnego: prezes dr Jolanta Stokłosa i v-ce prezes dr Romana Antonowicz, ze strony Caritas Diecezji Płockiej: ks. dr Jerzy Zajac – dyrektor Caritas diecezjalnej i ks. dr Wiesław Szymański. Refleksja naukowa prowadzona w ramach seminarium dotyczyła zarówno płaszczyzny naturalnej, jak i nadprzyrodzonej. Spotkanie myśli personalistycznej z teologiczną jest cechą charakterystyczną wielu konferencji i seminariów poświęconych

opiece paliatywnej. Bardzo często refleksja nad człowiekiem, jego cierpieniem, umieraniem i śmiercią prowadzi do refleksji nad tajemnicą Boga, umożliwiając odkrycie osoby Jezusa Chrystusa, w którym najpełniej objawia się istota człowieczeństwa.

Jeszcze jedno dopowiedzenie. Na czwarty rok funkcjonowania Seminarium (2007) zaplanowano dwa bloki tematyczne. Pierwszy zatytułowany: *U progu* miał obejmować wykłady i warsztaty: o. prof. Jacka Salija (Warszawa) – *Śmierć ostatni etap ludzkiego życia*, prof. Krystyny de Walden Gałuszko (Gdańsk) – *Rozstania*, prof. Jacka Wciórki (Łódź) – *Z głębi ludzkiego bólu*, prof. Aleksandra Araszkiewicza (Bydgoszcz) – *Lęk człowieka chorego i jego otoczenia w ostatnim etapie życia* oraz warsztaty prowadzone przez ks. Andrzeja Dziedziula i dr Marię Rogiewicz. W drugim bloku tematycznym: *Umieranie* referaty wygłosić mieli: prof. Zygfryd Juczyński (Warszawa) – *Cierpienie*, prof. Jacek Łuczak (Poznań) – *Umierający sam czy samotny*, ks. dr Bogdan Czupryn (Płock) – *Filozofia śmierci*, a warsztaty prowadzone mały być przez ks. dr. Antoniego Bartosza (Katowice) i dr Jolantę Markowską (Katowice).

Zaplanowane na rok 2007 wykłady seminaryjne nie doszły do skutku, a przerwana działalność nie doczekała się kontynuacji w żadnej innej formie. Obecnie szeroko omawiana jest nowa sytuacja, w której znalazły się ośrodki paliatywno-hospicyjne i odnosi się wrażenie, że myśl poszanowania człowieka chorego i cierpiącego zeszła na dalszy plan. Szkoda zatem, że brakuje ośrodka kształtującego „zdrowe” podejście do problemu – podejście budzące wrażliwość otoczenia posługującego chorym i szkoda, że tak prężne i owocne dzieło, jakim było opisanie Seminaryjne Centrum Psychologiczno-Formacyjne ADSUM, „umarło” w wyniku decyzji personalnych.

Ks. Jerzy Zajac

WYKŁAD MARGUERITE A. PEETERS

ZORGANIZOWANY NA WYDZIALE PRAWA KANONICZNEGO UKSW NA TEMAT
*ŚWIATOWA ETYKA POSTMODERNISTYCZNA I DEKONSTRUKCJA MODERNIZMU –
WYZWANIE DLA PRAWA W TRADYCJI JUDEOCHRZEŚCIJAŃSKIEJ*
(Warszawa, 20 października 2011)

Dnia 20 października 2011 r., w Warszawie przy ulicy Dewajtis 5, na zaproszenie Władz Wydziału Prawa Kanonicznego UKSW, w osobach Księża Profesorów Józefa Wroceńskiego i Henryka Stawniaka, gościła Dyrektor Instytut Dynamiki Dialogu Międzykulturowego (Institute for Intercultural Dialogue Dynamics) z siedzibą w Brukseli, Prof. visiting Uniwersytetu Urbaniana w Rzymie, Pani Marguerite A. Peeters. Zaproszona wygłosiła wykład pt. *Światowa etyka postmodernistyczna i dekonstrukcja modernizmu – wyzwanie dla prawa w tradycji judeochrześcijańskiej*.

Współorganizatorami pobytu Pani Peeters w Polsce byli: Jego Ekscelencja Arcybiskup Henryk Hoser, Siostra Dyrektor Wydawnictwa Sióstr Loretanek Andrzej Cecylia Biała, wydawca publikacji Pani M.A. Peeters w Polsce oraz niżej podpisana. O spotkaniu informowało Katolickie Stowarzyszenie Dziennikarzy za sprawą Pani red. Agnieszki Piwar, „Nasz Dziennik” za sprawą Pań red. Beaty Falkowskiej i Agnieszki Żurek, telewizja internetowa Razem TV za sprawą jej Prezesa red. Mateusza Dzieduszyckiego, który w 2007 roku zaprosił mnie na pierwsze spotkanie z M.A. Peeters. Owocem tamtego spotkania było podjęcie współpracy wydawniczej Pani Peeters z Wydawnictwem Sióstr Loretanek przy zaangażowaniu Pani Ewy Polak Palkiewicz i Ks. Prof. T. Guza, zaproszenie Pani Peeters w listopadzie 2010 do TV TRWAM i Radia Maryja, w 2011r – internetowej telewizji Razem, na spotkanie w KAI oraz wywiadów w „Naszym Dzienniku”, „Tygodniku Idziemy”, wykładów – audio na stronie Katolickiego Stowarzyszenia Dziennikarzy, niepoprawne radio.pl.

Wszystkich obecnych przywitał oraz poprowadził wspólną modlitwę Prodiekan Wydziału Prawa Kanonicznego, Ksiądz Prof. dr hab. Henryk Stawniak. Następnie, Dziekan Wydziału Prawa Kanonicznego Ksiądz Profesor dr hab. Józef Wroceński skierował słowa powitania do Pani M.A. Peeters,